

Kompanija Lundin Mining je nedavno objavila da očekuje početak strateškog ulaska u rudarski sektor Srbije, kroz otkup prava na eksploataciju koncesija bakra i zlata u istočnoj Srbiji. Strategija Lundin-a je da u narednih nekoliko godina otvori rudnik srednje veličine za eksploataciju bakra i zlata.

Medjutim Lundin je pratio Srbiju i ranije, naime Lundin je ranije istraživao mogućnosti ulaska u Srbiju kroz preuzimanje državnog rudnika bakra u Boru. Analiza njihovog konsultanta iz 2012 godine koji je radio procenu ulaska na tržište Srbije sadrži sve ključne elemente za odluku za koju se ispostavilo da tada nisu doneli u vezi RTB Bor-a ali da su ulazak u srpsko rudarstvo realizovali kroz drugačiji mehanizam. Otkup udela koncesije od američke firme Freeport se za obe kompanije pokazalo kao win win situacija. Proces dalje nalaže da se drugi manjinski vlasnik koncesije, kanadski Reservoir Minerals, mora uskoro odlučiti o ovoj akviziciji Lundina. Berzanski analitičari na kanadskoj Toronto berzi očekuju da će Reservoir prodati svoj udeo u istražnim pravima tako da će Lundin u potpunosti preuzeti koncesiju. Čelnik Lundin-a je već najavio planove za otvaranje rudnika za 4 godine. Lundin-ova istorija interesovanja za Srbiju postoji od pre nekoliko godina kada je Lundin razmišljao o preuzimanju RTB Bor. U nastavku slede delovi analize Lundin-a o Srbiji. Rizici poslovanja u Srbiji, Politički rizik Političke prilike u Srbiji su se od 2000. u značajnoj meri stabilizovale. Zemlja je vojno neutralna, ima brojna partnerstva i sporazume sa EU, Rusijom i Kinom.

Ekonomski rizik

Srpska privreda ostaje prilično rizična. Nakon što je teško pogođena sankcijama UN-a u periodu 1992 - 1995. i NATO bombardovanjem 1999. zemlja je imala snažan rast BDP-a. Inflacija je na visokom nivou od 6,5%, nezaposlenost 13%, i postoji veliki trgovinski deficit. Preduzimaju se snažni naporu u pokušaju da Srbija ponovo postane vodeća zemlja u regionu. U pokušaju da privuče strane kompanije, Srbija je snizila porez na dohodak na 10%. Očekuje se da se zemlja pridruži EU u narednoj deceniji.

Zašto Srbija?

U Boru u istočnoj Srbiji nalazi se jedan od najvećih rudnika bakra u Evropi - RTB Bor. Rudnik trenutno radi ispod kapaciteta. Značajno povećanje proizvodnje zabeleženo je 2008. zbog rastuće potražnje za bakrom.

U februaru 2009. Agencija za privatizaciju je objavila poziv za strateškog partnera sa ciljem privatizacije RTB Bor. U daljem tekstu dati su rezultati analize koristi koju bi Lundin mogao imati od preuzimanja RTB Bor.

RTB Bor ispunjava nekoliko misija Lundina. Prvo, misija stvaranja razvojnih mogućnosti i znanja iz operacija u drugim evropskim državama, kao što su Portugal, Švedska i Španija,

čine ga primarnim kandidatom, koji može da obezbedi menadžersko i proizvodno „know how“ za RTB. Drugo, misija o etičkom i transparentnom okruženju čine ga idealnim kandidatom koji može da ponudi „know how“ u oblasti zaštite životne sredine. Kao rezultat, ulaganje u RTB bi pomoglo Lundinu da ispuni svoju misiju.

Kako bi se analizirao sektor rudarstva, sa fokusom na Srbiju, koristiće se model Porter's Five Forces. Model će objasniti opasnosti za nove učesnike i druge konkurentne rizike sa kojima se Lundin može suočiti u industriji bakra.

1. Pregovaračka moć dobavljača

Ovaj faktor rizika ne postoji u rudarstvu.

2. Pregovaračka moć potrošača

Pregovaračka moć kupaca u rudarstvu je veoma niska jer se cene formiraju na tržištu, i putem fjučersa i sporazuma.

3. Opasnost od novih učesnika

Pretnja novih učesnika u rudarstvu je veoma niska, iz nekoliko razloga. Prvi razlog je postojanje visokih početnih kapitalnih izdataka. Zatim postoje velike prepreke za ulazak zbog već prisutnih kompanija. Sledeće, svaka zemlja ima ograničenja i regulatorne uslove koji moraju biti ispunjeni. Konačno, postoje značajne prednosti kada su u pitanju kriva znanja i prednost apsolutnih troškova za kompanije koje se bave rudarstvom duže vreme i koje su usavršile modele najbolje prakse kako bi unapredile efikasnost poslovanje.

4. Opasnost od zamenskih proizvoda

Zamene koje se mogu koristiti umesto bakra su aluminijum, optičko vlakno i plastika. Generalno, opasnost od zamenskih proizvoda je visoka.

5. Kompetitivno rudarstvo u Srbiji

Prisutne su dve kompanije, i postoje dva moguća konkurenta koja bi mogla predstavljati pretnju Lundinu.

Postoji nekoliko rizika vezanih za RTB Bor i Srbiju koje treba uzeti u obzir. Prvo, kritičan faktor je potražnja za bakrom. Postoji nekoliko zamena za bakar koje bi mogle uticati na buduću cenu. Drugo, Lundin ulazi na nepoznato tržište. Kako Srbija nije deo Evropske unije, postoje različiti propisi i poslovne prakse koji bi mogli uticati na procenjeni rast i prodaju. Treće, različiti konkurenti predstavljaju rizik da Lundin neće imati konkurentnu prednost u tom području rada. Sledeće, postoji mogućnost sukoba interesa ako bi srpska Vlada (kao inicijalni vlasnik 60%) želela da proda bakar favorizovanim kompanijama iz regiona.

Kompanije koje bi mogle biti konkurencija Lundinu

Postojeći konkurent: Dundee Precious Metals, kompanija sa sedištem u Torontu, najveći vlasnik istražnih dozvola u Srbiji, prodala je projekat Timok kako bi se posvetila razvoju

novog rudnika u Bugarskoj. Kompanija predstavlja veliku konkurenciju Lundinu, ima ogromno iskustvo u Srbiji.

Postojeći konkurent: Glencor International, jedan od najvećih dobavljača robe i sirovina za industrijske potrošače, startovao je posao aktivacije i eksploatacije rudnika zlata „Čoka Marina 1“ kod Majdanpeka. Kompanija predstavlja veliku konkurenciju Lundinu, u pitanju je veća kompanija od Lundina, ima operacije u Majdanpeku, koji je blizu Bora, i poznaje srpsko tržište.

Potencijalni investitor: Cuprom, vodeća kompanija za bakar u Rumuniji, pobedila je na tenderu za RTB 2006. ali nije uspela da završi pregovore zbog nedostatka sredstava. Velika konkurencija Lundinu, zbog ranijeg pokušaja ulaska na srpsko tržište i geografske blizine.

Potencijalni konkurent: A-Tec Industries, internacionalna grupa sa uspešnim operacijama u oblasti pogonskih sistema, inženjeringa postrojenja, alata i metala i minerala. Pobedili su na tenderu 2008. ali nisu uspeli da isplate drugu tranšu. Velika konkurencija Lundinu, kompanija je već pokušala da uđe na srpsko tržište i trenutno ima 11.900 zaposlenih širom Evrope, uključujući Srbiju.

Akcioni plan

S obzirom na veoma jasne uslove u tenderskoj ponudi, jedina opcija Lundina za ulazak u RTB jeste zajedničko ulaganje sa Vladom Srbije. Lundin bi prvo trebao da osnuje ogranak u Srbiji a zatim da Vlada i ogranak Lundina osnuju novu kompaniju. Ogranak Lundina bi inicijalno bio vlasnik 40% dok bi Vlada kontrolisala 60%. U budućnosti postoji mogućnost da Lundin preuzme udeo od 67% ispunjavanjem određenih uslova.

Ponuda za 40% RTB procenjuje se na oko 450 miliona evra. S obzirom da je minimalna zahtevana tenderska ponuda 86 miliona evra, preporuka je da kompanija ponudi Vladi Srbije između 100 i 200 miliona evra, što bi osiguralo postizanje povoljnog sporazuma.

RTB za Lundin predstavlja mogućnost da geografski proširi svoje poslovanje i da podigne cenu deonice kompanija na viši nivo. Izveštaj sugeriše da bi Lundin trebao ponuditi Vladi Srbije oko 150 miliona evra za 40% RTB Bor.

Izvor: serbia-energy.eu